ZENDEGI-SALAM
ضمیمه روزنامه خراسان
دوشنبه • ۱۹ آذر ۱۳۹۷
۲ ربیع‌الثانی ۱۴۴۰ • ۱۰ دسامبر ۲۰۱۸
شماره ۱۹۹۸۲
۱۲۰۵

همه‌چیز درباره پناهندگی و سختی‌هایی که ۲۶۰ پناه‌جوی ایرانی را که غیرقانونی به انگلیس رفته بودند، مجبور به بازگشت به ایران کرد

کوچِ پرمخاطره

مرجان دهقان | روزنامه‌نگار

پرونده

سالانه شمار زیادی از مردم دنیا از جمله ایرانیان به دلایل مختلف تصمیم به پناهندگی می‌گیرند. سازمان ملل متحد، آمار پناه‌جویان را تا پایان سال ۲۰۱۷ میلادی ۶۸/۵ میلیون نفر اعلام کرده‌است. دو سوم پناه‌جویان از کشورهای سوریه، افغانستان، سودان جنوبی، میانمار و سومالی هستند که به‌علت جنگ، خشونت و آزار و اذیت آواره شدند و ایران جزو ۱۰ کشور نخست درخواست پناهندگی در جهان است. همچنین ۵۲ درصد پناه‌جویان را کودکان زیر ۱۸ سال تشکیل می‌دهند. بر اساس قوانین حقوق بین‌الملل، هر شخصی که به دلیل دیدگاه‌های سیاسی، مذهبی، گرایش‌های جنسی، تعلق به گروه‌های خاص اجتماعی، نژادی یا ملیتی در وطن خود تحت تعقیب یا از نظر جانی مورد تهدید باشد، می‌تواند درخواست پناهندگی بدهد اما این همه ماجرای پناهندگی نیست. اقدام برای پناهندگی آغاز مسیری غیرقابل پیش‌بینی با مقصدی نامشخص است که هزینه‌های مادی و غیرمادی بسیاری را به پناه‌جو، کشور مبدا و کشور مقصد تحمیل می‌کند. بسیاری از پناه‌جویان زیر فشار این سختی‌ها تاب نمی‌آورند و در میانه راه سرگردان و عاجز می‌شوند و گاهی دست به خودکشی می‌زنند. روز گذشته سفیر جمهوری اسلامی ایران از بازگشت ۲۶۰ پناه‌جوی ایرانی خبر داد که طی دو سال گذشته به صورت غیرقانونی در انگلیس اقامت داشتند. حمید بعیدی‌نژاد گفت: "قاچاقچیان بین‌المللی برای منفعت خود، مهاجرت غیرقانونی را تشویق می‌کنند و جان و مال افراد را به خطر می‌اندازند اما برخی از مهاجران غیرقانونی که پس از گذشت مدت طولانی با اقامت آنان موافقت نمی‌شود، تصمیم بهتری می‌گیرند و به کشور خود بازمی‌گردند." کشورهای مقصد نیز به دلیل هزینه‌هایی که متحمل می‌شوند هر روز پناه‌جویان بیشتری را اخراج یا ترغیب به بازگشت به کشورهای خود می‌کنند. به‌طور مثال با افزایش آمار پناهندگی، در سال ۲۰۱۷ میلادی دولت آلمان برای جلوگیری از این روند، در قوانین پناهندگی خود بازنگری کرد و با نصب بنرهای تبلیغاتی در شهر و استفاده از مشوق‌های مالی، از پناهندگان خواست تا به کشورهای خود بازگردند. در پرونده امروز زندگی سلام یک جامعه‌شناس در یادداشتی، علت‌هایی که افراد را به فکر پناهندگی می‌اندازد و هزینه‌هایی که این اقدام برای کشورهای مبدا و مقصد دارد، تبیین کرده‌است. همچنین از تجربه یک پناه‌جوی ایرانی در مسیر پناهندگی و زندگی در کمپ‌های پناهندگی گفته‌ایم.

یادداشت دکتر امیر محمدیان خراسانی، جامعه‌شناس درباره علت روی آوردن افراد به پناهندگی و تبعات اجتماعی آن برای کشورهای مبدا و مقصد

رویای ناکام آرامش

افراد بسیاری در دنیای پرآشوب کنونی به‌دنبال آرامش و زندگی بهتر مهاجرت می‌کنند. در کنار این افراد، عده‌ای نیز چون صبر و حوصله طی کردن مراحل قانونی و مرسوم مهاجرت را ندارند یا احتمال می‌دهند به عنوان مهاجر پذیرفته نشوند، پناهندگی را برمی‌گزینند. این افراد گمان می‌کنند فایده پناهندگی از هزینه‌هایش بیشتر است یا می‌گویند دیگر چیزی برای از دست دادن ندارند و به همین دلیل خود را در برابر خطرهای آن قرار می‌دهند و شروع به ماجراجویی می‌کنند. بعضی‌ها در این مسیر به مطلوب خود می‌رسند اما تعداد بیشتری وضعیتی بد یا حتی بدتر از قبل پیدا می‌کنند. عده‌ای در این روند فریب بازیگران این عرصه را می‌خورند و قربانی قاچاقچیان انسان می‌شوند. در ادامه، علل و نتایج این پدیده را بررسی می‌کنیم.

ناامیدی افراد را به سمت پناهندگی سوق می‌دهد

وقتی افراد از زندگی خود در عرصه‌های مختلف جامعه مبدا ناراضی هستند و در آینده نزدیک نیز امیدی به بهبود شرایط، سرمایه‌ها و جایگاه اجتماعی‌شان ندارند، تغییر مکان را ترجیح می‌دهند. هنگامی که ترس‌های این افراد به سطح تردید کاهش می‌یابد (کاهش ترس‌ها و نه رفع کامل‌شان) تصمیم به ترک آن جامعه می‌گیرند و اگر با موانعی در راه مهاجرت روبه‌رو شوند، پناهندگی را به عنوان راهی جایگزین انتخاب می‌کنند تا هزینه فرصت انتخاب خود را به حداقل برسانند. نظام شخصیتی و عادت‌های درونی شده در وجود برخی افراد آن‌ها را به سمت پناهندگی سوق می‌دهد اما ممکن است در مورد عده‌ای دیگر که آن‌ها نیز از جایگاه و شرایط خود راضی نیستند، صدق نکند. نبود بسترهای مناسب اقتصادی و شغلی برای افراد ماهر و متخصص، جست‌وجوی رفاه مادی و کیفیت زندگی بهتر در مکانی دیگر و در زمانی نزدیک، کسب آزادی‌های اجتماعی در کشور مقصد، فرار از جنگ یا سایه آن و بین‌المللی نیز بی‌اعتمادی نسبت به کشور مبدا افزایش می‌یابد زیرا این گمان را تقویت می‌کند که این کشور واجد شرایط مطلوب برای ساکنانش نیست و حتی از فراهم کردن امکانات حداقلی برای زندگی آن‌ها عاجز است. همچنین ممکن است این کشور را ناامن جلوه دهد و باعث افزایش فشارهای جهانی روی آن شود. از سوی دیگر اگر کشور مبدا دارای حکومتی تمامیت‌خواه یا اقتدارگرا باشد، از شمار ناراضیان آن جست‌وجوی امنیت، انگیزه‌های اصلی پناهندگی است. دیدگاه‌های ایده‌آل‌گرایانه یا واقع‌گرایانه‌ای که کشور مقصد را دارای شرایط مطلوب‌تر و با کیفیت‌تر برای زندگی می‌بیند در افراد آرزویی بزرگ برای دسترسی به آن متولد می‌کند، در نتیجه باعث می‌شود این افراد محدودیت‌ها و مشکلات دیگر را نبینند یا در نظرشان کوچک و کم‌اهمیت جلوه کند. بنابراین به‌دنبال آینده‌ای بهتر و روشن‌تر به پناهندگی روی می‌آورند.

گسترش بی‌اعتمادی به کشور مبدا در نتیجه پناهندگی

پناهندگی باعث می‌شود کشور مبدا نیروی انسانی ماهر، متخصص، غیر ماهر و جوان خود را از دست بدهد و حتی راه گفت‌وگو و تعامل با این افراد بسته شود. در سطح داخلی حکومت در داخل کم می‌شود و نوعی تعادل ایدئولوژیک به نفع ساختار دولتی آن در درازمدت ایجاد می‌شود. در نتیجه این کشورها برای مقابله با این روند کار زیادی نمی‌کنند زیرا آن را هم‌سو با منافع خویش می‌دانند. در کشور مقصد نیز افزایش جمعیت مهاجران و پناهندگان، تامین امنیت و رفاه، اسکان و مسائل بهداشتی آنان بار سنگینی را بر دولت و شهروندان آن تحمیل می‌کند و به اختلافات فرهنگی، قومی و نژادی نیز بیشتر دامن می‌زند و حتی ممکن است آشکارا منجر به اعمال خشونت شود. احتمال دارد در پی این جریان‌ها حقوق و کرامت انسانی تضعیف شود و افراد و گروه‌های مختلف را در مقابل یکدیگر قرار دهد. از سوی دیگر کشور مقصد می‌تواند از نیروی ماهر و متخصص کشورهای مبدا استفاده کند، نیروی کار ارزان آن‌ها را نیز به خدمت بگیرد و در مواردی نیز از آن‌ها بیگاری بکشد.

پناهندگی به‌ویترین برخی کشورها تبدیل شده‌است

هجرت، ذاتا پدیده‌ای منفی نیست اما دنیای آشوب‌زده کنونی که باعث جنگ‌ها و درگیری‌های مختلف شده‌است، انسان‌های رنج‌دیده و سرگردانی را در شرایطی خاص تولید و به‌ویترین برخی کشورها تبدیل کرده‌است. آن‌ها در پی تغییر شرایط خود دست به تغییر مکان می‌زنند و به قول «اولریش بک» جامعه جهانی جامعه‌ای خطرپذیر است و به قول «گیدنز» گردونه خردکننده مدرنیته نیز وجود دارد و به نظر می‌رسد کسانی که روزبه‌روز خرد می‌شوند، در حال افزایش هستند.

پناهندگانِ گرفتار در صربستان

صربستان کشوری کوچک در شرق اروپاست که در آگوست ۲۰۱۷ به امید توسعه گردشگری، مقررات دریافت روادید برای ایرانیان را آسان کرد. در نتیجه هزاران ایرانی برای دریافت پناهندگی به صربستان رفتند اما این کشور به فاصله کوتاهی، قوانین روادید را به حالت قبل برگرداند. هجوم پناه‌جویان به این کشور، وضعیت معیشتی بدی را برای آنان به‌وجود آورد. به گزارش ایسنا، طبق یک گزارش تایید نشده تخمین زده می‌شود از حدود ۳۰ هزار ایرانی که طی یک سال اخیر وارد صربستان شده‌اند، حدود ۱۰ هزار نفر یعنی یک سوم برنگشته‌اند. جمعیتی که احتمالا در اردوگاه‌های پناهندگان مانده یا از مسیرهایی غیرقانونی و خطرناک به طرف شمال و غرب اروپا حرکت کرده‌اند.

داستان یک پناه‌جوی ایرانی از مسیر سفر تا زندگی در کمپ‌های پناهندگی

آوارگی

پناهندگی چه برای آنان که به مطلوب خود می‌رسند و چه کسانی که سال‌ها آواره این کشور و آن کشور می‌شوند، خاطره‌ای بسیار سخت و دردناک است که معمولا پناهندگان تمایلی به مرور و به زبان آوردنش ندارند. مثل چند پناه‌جویی که از آن‌ها خواستیم از تجربه‌شان در این زمینه و زندگی در کمپ‌های پناهندگی بگویند تا کمی بیشتر شرایط‌شان را درک کنیم اما همگی به دلیل سختی‌هایی که کشیده‌بودند حاضر به یادآوری دوباره و گفتن آن نشدند. به همین دلیل از مستند رادیویی «جاده‌های پنهان» استفاده کردیم که روایت چند پناه‌جوست از سختی‌ها و شرایطی که در مسیر پناهندگی از سر گذرانده‌اند.

جزیره دوزخی‌ها

مریم و همسرش تصمیم داشتند از راه قانونی به استرالیا بروند و پناهندگی این کشور را دریافت کنند. او می‌گوید دوستانی که قبلا رفته بودند به من گفتند آن‌جا خیلی راحت هستند و هیچ مشکلی ندارند. مریم هم به تصور این که پناهندگی سریع‌ترین راه رفتن است به همراه همسرش برای جاکارتا بلیت تهیه کردند تا از آن‌جا با یک واسطه به صورت قانونی به استرالیا بروند. او می‌گوید به محض رسیدن به جاکارتا ایرانی‌ها را از بقیه جدا کردند و از هر کدام بسته به پولی که همراهشان بود نفری ۳۰۰ تا ۱۵۰۰ دلار گرفتند. مریم از برخورد واسطه‌ها متوجه می‌شود قرار نیست از راه قانونی به استرالیا فرستاده شوند و در دام قاچاق‌برها افتاده‌اند در نتیجه به سفارت ایران شکایت می‌کند و پلیس اندونزی وارد عمل می‌شود. آن‌ها با این تصور که قرار است به اداره پلیس منتقل شوند، سوار ون پلیس می‌شوند اما پس از چند ساعت متوجه می‌شوند که از شهر خارج شده‌اند و در نزدیکی دریا پیاده‌شان می‌کنند. پس از آن با زور و تهدید به همراه ۶۰ نفر دیگر سوار قایق می‌شوند. او می‌گوید هیچ‌وقت در زندگی‌اش آن قدر نترسیده بود اما روزهایی که با آن قایق چوبی روی آب سرگردان بودند روزهای خوش‌شانسی‌اش بوده‌است زیرا بعد از آن به کمپی در جزیره نائورو با دمای ۴۸ درجه و رطوبت ۹۰ درصد منتقل می‌شوند که نه امکانات بهداشتی مناسبی داشت و نه غذای کافی. او می‌گوید آن‌جا شبیه جزیره دوزخی‌ها بود. یکی از خانم‌ها از شدت فشار، خودش را با روسری‌اش دار زد. یک پسر ۱۳ ساله و یک خانم دیگر هم رگ دست‌شان را زدند. پس از این اتفاقات مریم دیگر نمی‌تواند به این وضع ادامه دهد و با این که می‌داند راه بازگشت به ایران بسیار سخت است، پس از مکاتبات و هماهنگی‌های بسیار به ایران بازمی‌گردد. مریم می‌گوید، اگر بداند کسی می‌خواهد برود التماسش می‌کند که این راه را تجربه نکند چون هیچ‌کس نمی‌داند دارد به کجا می‌رود.

جدول سخت [شماره ۴۸۹]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱- کنایه از متملق و چاپلوس است- ماده شیمیایی که نشاسته را به قند تبدیل می‌کند- مزه خرمالو ۲- هورمون‌های جنسی ماده را تولید می‌کند- چرب‌ترین میوه شناخته شده با کاربرد بسیار در محصولات بهداشتی و آرایشی- طبیعت ۳- قسمت کوچکی از خمپاره که بر اثر انفجار جدا شده باشد- رجولیت- یدکی- کف دست ۴- شکستگی در سنگ- بهشت- بوی خوش- پادشاه اساطیری یونان که به دست هرکول کشته شد ۵- نت چهارم- بزرگ- چارچوب قالی بافی- جد مادری حضرت سلیمان (ع) ۶- در قدیم می‌سوزاندند تا محیط خوش‌بو شود- فیلم‌ساز سرشناس لهستانی و خالق فیلم‌های مرد آهنین و کاتین- همدم و مونس ۷- انگشت اشاره- خواری و ذلت- نیکوکاران- کجاست ۸- آخرین دوره از دوران مزوزوئیک- بی‌حرکت- معتقد- کالبد ۹- شهری در فارس- عقب مانده ذهنی- دسته هاون- همراه ۱۰- از پیامبران بنی‌اسرائیل- چتر نجات- درخشان ۱۱- قیمت بازاری- تحسین کننده- ستاره‌شناس نامدار دانمارکی.

عمودی: ۱- یک دور بازی تنیس- انجام کاری بدون دقت و تنها برای از سر باز کردن ۲- دریاچه خشک شده استان فارس- روایت کننده ۳- گروه، جماعت- بیماری که نمی‌تواند حرکت کند ۴- وسیله حمل بار که به پشت خود رو بسته می‌شود- حاجت- قلب قرآن ۵- قسمتی از پا- ستون بندی سخت جانوران ۶- نوعی زیبایی پنهان در برخی افراد- فیلمی از سینمای دفاع مقدس ساخته زنده‌یاد ساموئل خاچیکیان ۷- شهری در آذربایجان شرقی- اشتباه غیرارادی لفظی ۸- پشت میزنشین- تروتازه ۹- برنامه ورزشی عادل فردوسی‌پور- ارمغان ۱۰- پایتخت نامیبیا- از دل پرسوز برآید ۱۱- راندن مزاحم- شمیدان مشهور فرانسوی و کاشف ئیدروژن و ازت ۱۲- رمز عملیات کربلای پنج- پس از ژوئیه ۱۳- دست افزار- نوعی انگور دانه ریز ۱۴- غذای مریض- بدبختی ۱۵- متناوب- داخل ۱۶- معجون- لقب‌ها ۱۷- شکل ظاهری- حالتی در نخستین ماه‌های حاملگی- نقاش فرانسوی قرن هجدهم ۱۸- سهل‌انگاری- بصیر ۱۹- سقف نیمکره- لجباز ۲۰- از سازهای بادی- تکرار حرفی.

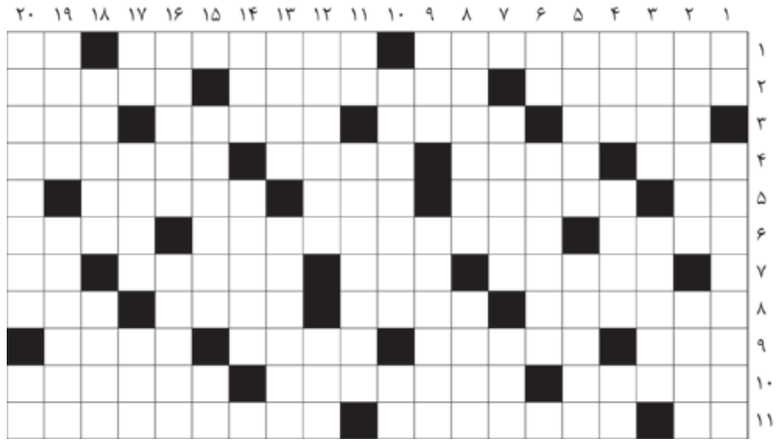

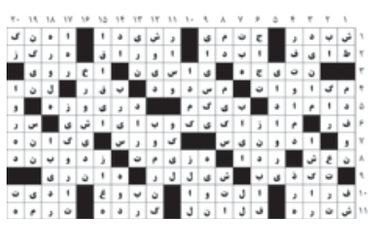

حل جدول شماره ۴۸۸

جدول متوسط [شماره ۷۲۷۸]

طراح جدول: مجید شادروح

افقی

۱- از مقاطع تحصیلی- زخم‌بندی- بایگانی ۲- دویار هم‌قد- دسته- درجه‌ای در ارتش- جوی- از حروف ندا ۳- تقویت امواج- ماشین جنگی- سخن زیر لب- معدن- هراس ۴- توان- رونق- پول خارجی- نوعی ادویه ۵- گذرگاه- انبار اسلحه- ماه ۶- سست- بدذات قصه‌ها- ماه سرد- صفحات اینترنتی- علت- اندک ۷- دارایی- اسقف- نخست ۸- بالغ- پل- داخل- آگاه ۹- شهر بی‌قانون- نیرو- کلمه‌ای برای بیان آرزوها- زوال- ماه پرتابی ۱۰- ساز شاکی- عشوه- مرکز- سهل- تکرار حرف ۱۱- قیل- کاربر رایانه- سماوی

عمودی

۱- بازیگر مجموعه در جست‌وجوی آرامش ۲- اوج- ارجمند ۳- از اشکال هندسی- جسد ۴- تاخت- یاری- آخرین توان ۵- هنر فرنگی- جاده قطار- نحیف ۶- باند- گردو ۷- تاکنون- منها ۸- عضو سفارت- ظرف سرکه ۹- شالوده- ستمکار- پیشه ۱۰- عصب خارجی- الهه شکار ۱۱- منفذ- ضربه‌ای در فوتبال ۱۲- قوم باستانی- لوله گیاهی- جدید ۱۳- لحظه- پیل الکتریکی ۱۴- بچه اسب- مفصل ۱۵- سر- سازمان فضایی آمریکا ۱۶- خشک کن آزمایشگاه- لباس بلند مردانه- نقاره بزرگ ۱۷- رفوزه- نقصان- رطوبت ۱۸- سگ بیمار- بت بی‌سروپا ۱۹- سرگرد سابق- از عناصر گازی ۲۰- کاشف گردش خون

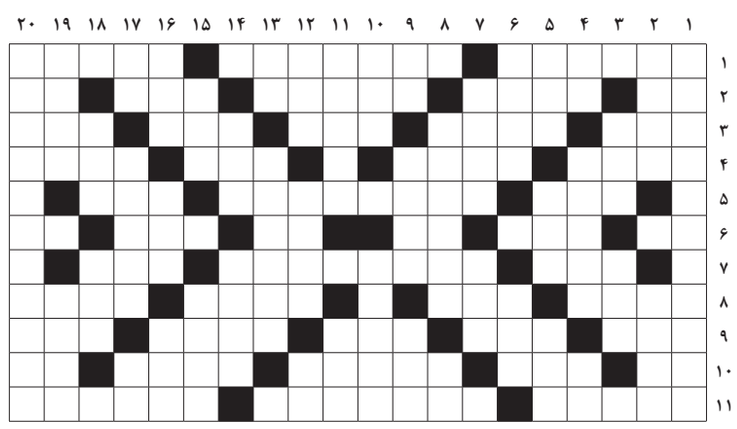

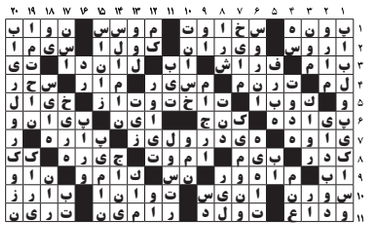

حل جدول شماره ۷۲۷۷